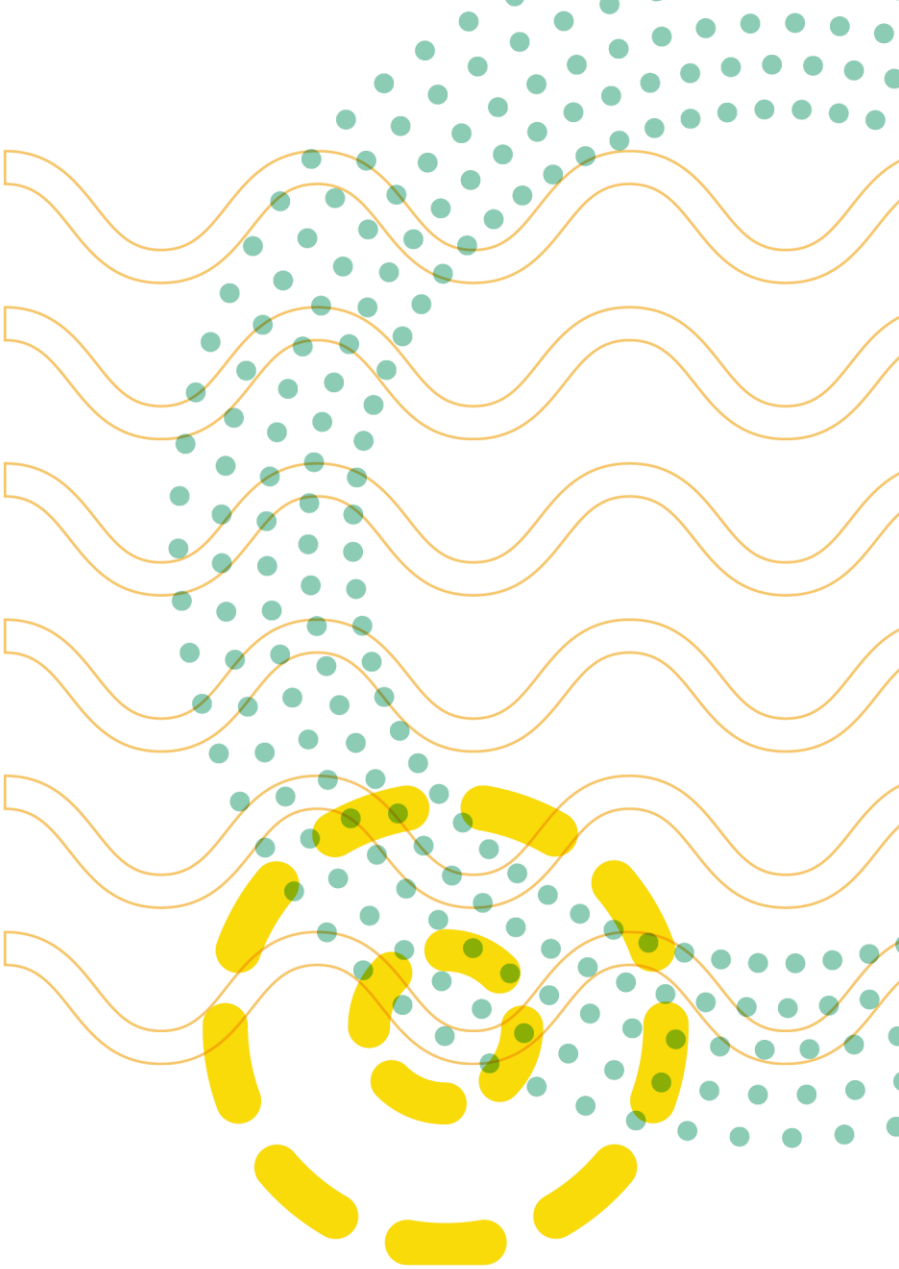
energie samen

Jaarverslag 2023

Voorwoord

2023 was voor Energie Samen een jaar met twee gezichten.

Intern was het een bewogen jaar. We waren keihard gegroeid en we wilden meer grip op die groei krijgen. We werkten aan een fusie tussen het bedrijfsbureau en de coöperatie om de 'governance' en de interne organisatie helderder en efficiënter te maken. Er waren wisselingen in de directie en in het bestuur. Het werk aan de interne organisatie kreeg eind 2023 zijn beslag, helaas wel met negatieve financiële verrassingen.

Extern was 2023 voor onze sector een positief kantelpunt in de energiegeschiedenis. In de voorstellen voor de Warmtewet en de Energiewet werden energiecoöperaties opgenomen, met de rol die ze spelen als derde partij tussen overheid en markt. Minister Jetten beschreef in een Kamerbrief de belangrijke rol van burgerinitiatieven in de energietransitie.

De Energiewet is inmiddels aangenomen. Tot onze vreugde gebeurde dat inclusief aanvullende amendementen die de rol en de activiteiten van energiegemeenschappen versterken. Deze codificering van onze rol wordt het ankerpunt waarmee we samen met de overheid kunnen voortbouwen aan ondersteuning en versterking van de positie van energiegemeenschappen.
Zoals het er nu naar uitziet wordt de Warmtewet ook aangenomen.

Ondanks de roerige interne periode ging het werk gewoon door, zoals te lezen is in dit jaarverslag. Al die activiteiten gezamenlijk zijn de kurk waar de lobbysuccessen op drijven. Door ons brede pakket aan activiteiten beschikken we over de expertise en de zichtbaarheid die nodig zijn. En dat geeft de overheid het vertrouwen dat we onze rol goed kunnen invullen. Via onderzoeks- en overheidsprojecten (klein én groot) bouwen we geleidelijk de kennis op die we nodig hebben om ons goed te positioneren en onze lobby goed te kunnen voeren.

We willen nu met alle leden aan de bak om samen de positie die ons nu in de wet wordt toebedeeld in te vullen. We gaan samen kijken welke rol Energie Samen daarin moet vervullen. Randvoorwaarde is een gezonde bedrijfsvoering: een dekkende begroting en hanteerbare risico's.

Als coöperatieve energiebeweging en als Energie Samen zijn we ontzettend ver gekomen, zeker als je onze situatie vergelijkt met die in andere Europese landen. Daar wil ik iedereen voor bedanken. Ten eerste onze leden, zonder hen was dit onmogelijk geweest. In het bijzonder dank aan al die leden die hun inbreng gaven in expertgroepen, communities of practice, projecten en gebruikersraden. Ook dank aan al mijn collega's die tijdens een roerig jaar toch bijzonder hard en goed gewerkt hebben. En tenslotte dank aan het vorige bestuur en de directie, in het bijzonder mijn voorganger als voorzitter, André Jurjus. Hij blijft ons gelukkig helpen de organisatie te versterken om onze doelen in de toekomst te halen.

Ik kijk er naar uit om samen met jullie invulling te geven aan een mooie coöperatieve toekomst voor Energie Samen en de energiesector!

Siward Zomer, voorzitter Energie Samen

Wat hebben we in 2023 allemaal gedaan?

1. Belangenbehartiging 5
- Vijf reacties geschreven op consultaties 5
- Regelmatige terugkoppeling over lobby aan leden 5
- Succes: burgerparticipatie-visie van EZ en BZK 5
- Succes: energiecoöperaties in warmtewet 6
- Succes: meer transportcapaciteit voor grote producenten 6
- Succes: codebesluit enkelvoudige storingsreserve 6
- Succes: meer budget voor SCE 6
- Meer impact door uitbreiding team 6
- Meer kennis beschikbaar via expertgroepen 6
- SCE: voor 71 miljoen euro aangevraagd 7
- PCR: lobby voor afkoopregeling gestopt en herstart 7
- Zon op land: oproep aan kabinet 7
- Netinfrastructuur en -regulering: doorlopende lobby 7
- Lidmaatschap belangenorganisaties gecontinueerd 8
- Deelname tafels en werkgroepen gecontinueerd 9

2. Onze diensten 10
- Bijna vier miljoen euro uitgeleend via Ontwikkelfonds Opwek 10
- Ontwikkelfonds Warmte: toezegging binnen 10
- Financiering voor 18 projecten via het Realisatiefonds 10
- Proces voor fondsen geautomatiseerd 11
- DeelnemersDesk: meer projecten, lagere bedragen 11
- ICT-pakket Econobis: meer klanten, meer functies 12
- 55 Nieuwe verzekeringspolissen afgesloten 12
- Twee financieringsmogelijkheden afgebouwd 13
- Weinig animo voor 'Hulp bij netaansluiting' 13

3. Kennis delen en verspreiden 14
- 1470 Deelnemers aan kennissessies 14
- 1166 Deelnemers aan Hoom-opleidingen/trainingen 15
- 3442 gebruikers van de leeromgeving van Hoom 15
- Video's bijna 4000 keer bekeken 15
- Projectcentrale landelijk gelanceerd 15
- Vijf nieuwe kenniscollecties op de Energie Samen Academie 16
- Ruim 55.000 pagina's op de Energie Samen Academie bekeken 16
- Twee publicaties uitgebracht 17
- Verdiepingstraining Ventilatie verbeterd 17

4. Projecten 18
- Local4Local uit de startblokken 18
- Participatiecoalitie: veel activiteiten 18
- Initiatief gestart voor coöperatieve wind op zee 19
- Combinatie collectieve en individuele warmte onderzocht 20
- 'Crack the process': versnellers en vertragers in beeld gebracht 20
- Servicebedrijf warmte in ontwikkeling 20
- Gestart met een norm voor 'energiegemeenschappen' 20
- Subsidie voor Lokale Energiearmoede Aanpak gekregen 20
- Accept: relaties tussen betrokken partijen geanalyseerd 20
- SCCALE: vier nieuwe publicaties 21
- ACCE: onze fondsen inspireren anderen 21
- Ondersteuningsprogramma Nieuwe warmte nu (NWN) gestart 21
- Gebiedsgericht SLIM afgerond 22
- Opschaling Energiecoaches afgerond 22
- Geothermieproject afgerond 23

5. Communicatie en media 24

42 Digitale nieuwsbrieven verstuurd 24
Ruim 300.000 webpagina's bekeken 24
Sociale media: aantal volgers op LinkedIn stijgt met 30% 24
Meegewerkt met vijf campagnes 24
Zeven keer in de media verschenen 25
Ledenblad gepubliceerd 25
Animatie en flyer gemaakt voor 'Opwekprojecten voor iedereen' 26
6. Coöperatie Energie Samen 27
Najaar: dreigende tekorten vragen om herstelplan 27
Organisatiestructuur gewijzigd 27
350 Coöperaties en -initiatieven lid van Energie Samen 27
Coöperatieve energiesector 2023: ondanks tegenwind toch meer projecten 28
Vijf algemene ledenvergaderingen gehouden 28
Ledentevredenheidsonderzoek: leden geven een ruime zeven 28
Vijf voorzittersmails verstuurd 28
Samen met leden aan de slag 28
7. Bedrijfsbureau Energie Samen 30
31 Medewerkers in loondienst 30
Verhuizing voorbereid 30
Samenwerkingspartners: nieuwe én gecontinueerde samenwerking 30

1. Belangenbehartiging

Energie Samen behartigt de belangen van energiecoöperaties en andere duurzame energiecollectieven bij overheden, toezichthouders en netbeheerders, namens het grootste deel van de coöperatieve opwek en collectieve initiatieven voor duurzame warmte in Nederland.
In de 'Strategie belangenbehartiging Energie Samen' beschrijven we onze activiteiten op dit gebied. De strategie is in oktober 2023 geüpdatet.

Vijf reacties geschreven op consultaties

Afromen overwinsten stroomproductie (februari)

In het wetsvoorstel 'Tijdelijke wet inframarginale elektriciteitsheffing' wordt aan elektriciteitsproducenten in Nederland met een productie-installatie vanaf 1 megawatt een heffing van 90 procent opgelegd over marktinkomsten boven de 130 euro per megawattuur. We dienden samen met Windunie een consultatiereactie in.

Consultatie SCE 2024 (april)

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) publiceerde een gespreksdocument ter voorbereiding van de ronde 2024 van de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE). Wij hebben hierop gereageerd, en hebben hierover in mei met het PBL overlegd.

Ontwerp codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken (juli)

Netbeheerders passen bij onvoldoende transportcapaciteit het first-come-first-served principe toe. De ACM heeft een ontwerp codebesluit gepubliceerd waarin andere mogelijkheden worden geboden om anders te prioriteren dan op datum, bijvoorbeeld op verschillen in maatschappelijk belang. Samen met de brancheverenigingen NWEA, Holland Solar en de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) hebben we een bezorgde consultatiereactie ingediend.

Zienswijze nee-tenzij -beleid zon op landbouwgrond Overijssel (november)

Vooruitlopend op het landelijke 'Nee, tenzij'-beleid voor zonneparken op landbouwgrond per 1 januari 2024, formuleerde de provincie Overijssel zulk beleid. Wij hebben hierop een zienswijze ingediend.
Tegelijkertijd riepen we alle provincies op om bij het 'Nee, tenzij'-beleid een uitzondering te maken voor zonneprojecten waar lokaal eigendom is toegepast.

Energiebesluit (december)

We hebben een reactie ingediend op het concept-Energiebesluit (een Algemene Maatregel van Bestuur AMvB) bij de toekomstige Energiewet. De Energiewet gaat de regels bepalen voor de elektriciteits- en gasmarkt en het energiesysteem.

Regelmatige terugkoppeling over lobby aan leden

Siward Zomer en Ries Verhoeven hebben vier keer een online bijeenkomst georganiseerd om de leden bij te praten over de belangenbehartiging, voor in totaal 53 leden.

Succes: burgerparticipatie-visie van EZ en BZK

Half mei publiceerde klimaatminister Rob Jetten zijn visie op burgerparticipatie (mede geschreven namens het ministerie van BZK). De visie en actieagenda van de ministers onderstrepen het belang van burgerparticipatie, energiecoöperaties, Local4Local én

50% lokaal eigendom. We zijn blij met deze visie; al ons werk waaronder onze gezamenlijke belangenbehartiging, heeft resultaat geboekt.

Succes: energiecoöperaties in warmtewet

Eerder gaf klimaatminister Jetten aan dat alleen organisaties in de publieke sector een meerderheidsaandeel in een warmtenet zouden mogen hebben In juli werd bekendgemaakt dat straks ook energiecoöperaties (mede)eigenaar kunnen worden van een warmtenet. Ook daarvoor hebben we ons de afgelopen jaren hard gemaakt.

Succes: meer transportcapaciteit voor grote producenten

Netbeheerders hebben in juli toegezegd om extra netcapaciteit vrij te geven aan stroomproducenten (minimaal 1 MW capaciteit) in de wachtrij voor aansluiting, als ze bereid zijn om een contract af te sluiten om bij te dragen aan het voorkomen van overbelasting van het net (congestiemanagement). Als vervolg hierop zijn we samen met Holland Solar en NWEA een project gestart om het afsluiten van zulke capaciteitsbeperkingscontracten makkelijker te maken.

Succes: codebesluit enkelvoudige storingsreserve

Marktwaakhond ACM heeft op 10 mei het codebesluit Enkelvoudige storingsreserve gepubliceerd, grotendeels in lijn met onze zienswijze van januari.
Dit besluit verplicht netbeheerders om een vergoeding uit te keren als producenten die zijn aangesloten op een net zonder storingsreserve plotseling afgeschakeld worden. Vervolgens gingen we met de netbeheerders in gesprek over compensatie bij capaciteitsbeperking vanwege onderhoud van de hoofdcomponenten.

Succes: meer budget voor SCE

In oktober hebben we meegewerkt aan een Kamermotie van GroenLinks die opriep meer steun te bieden aan energiecoöperaties. Een eerste resultaat daarvan: 20 miljoen extra budget voor de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE) 2024.

Meer impact door uitbreiding team

Om de slagkracht te vergroten is van het team belangenbehartiging uitgebreid met drie medewerkers. Het team bestaat nu uit:

- Siward Zomer (voorzitter Energie Samen),
- Leon Straathof (adviseur netinfrastructuur en- regulering),
- Ries Verhoeven (coördinator belangenbehartiging),
- Ineke van Ingen (strategisch adviseur belangenbehartiging, dossier energiewet),
- Ilonka Marselis (strategisch adviseur belangenbehartiging, dossier warmte),
- Marc van Amstel (medewerker belangenbehartiging netcongestie).

Meer kennis beschikbaar via expertgroepen

Vorig jaar is het aantal expertgroepen uitgebreid met een expertgroep Warmtewet. We hebben nu drie expertgroepen die meedenken over verbetering van wet- en regelgeving op basis van praktijkervaring:

- Expertgroep Postcoderoos (SCE/PCR): verbeteringen voor de postcoderoossubsidies PCR en SCE. Aanspreekpunt: Ries Verhoeven.
- Expertgroep Warmtewet: verbeteringen voor de nieuwe warmtewet. Aanspreekpunt: Ineke van Ingen en Ilonka Marselis.
- Expertgroep wet- en regelgeving: verbeteringen voor o.a. de Energiewet. Aanspreekpunt: Ineke van Ingen.

SCE: voor 71 miljoen euro aangevraagd

Er zijn in 2023 428 aanvragen ingediend voor de subsidieregeling coöperatieve energieopwekking SCE. Daarvan hebben 370 een beschikking gekregen, voor een bedrag van 71,2 miljoen euro. Het budget was 150 miljoen.

Totaal aantal aanvragen	**428**
Zon grootverbruikersaansluiting >= 15 kW en <= 500 kW	115
Zon kleinverbruikersaansluiting >= 15 kW en <=100 kW	313
Energiecoöperaties	399
VvE's	29
Zon op dak	326
Zon op veld	101
Zon op water	1
In beheer (lopende beschikking op 9-01-2024)	370
Afgewezen door RVO	23
Voor beschikking ingetrokken	25
Intrekking initiatief aanvrager na beschikking	10
Ambtshalve ingetrokken na beschikking	-
Budgetclaim aanvragen in beheer op 9-01-2024	€ 71,2 miljoen

Bron: Kamerbrief resultaten SCE 2023 en openstelling SCE 2024 (29 januari 2024)

Voor de SCE hebben we in mei een uitvraag gestuurd aan onze leden over het verhogen van de vermogensgrenzen.

De tarieven en wijzigingen voor de SCE 2024 waren eind 2023 nog niet bekend.

PCR: lobby voor afkoopregeling gestopt en herstart

Hoewel we eerst waren gestopt met onze lobby voor een afkoopregeling voor lopende PCR-projecten (nadat ons voorstel werd afgewezen door het Rijk), zagen we in 2023 toch weer kansen, onder andere vanwege fiscale wijzigingen.

Zon op land: oproep aan kabinet

Wij riepen in juli het kabinet op om de afweging rond zonneparken op landbouwgrond niet op nationaal niveau vast te leggen, maar aan de lokale belanghebbenden over te laten. Deze oproep aan het kabinet verstuurden we samen met Holland Solar Greenpeace, Milieudefensie, Natuur&Milieu, de Natuur- en Milieufederaties, Vogelbescherming Nederland, en de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines NLVOW. Volgens ons is een ban op zonnevelden op landbouwgrond slecht voor boer, natuur en klimaat.

Netinfrastructuur en -regulering: doorlopende lobby

We lobbyen doorlopend over netinfrastructuur en regulering, waarbij met name netcongestie en oplossingen daarvoor centraal staan. Dit omvat ook gesprekken over onderwerpen die daar nauw mee samenhangen, zoals aansluittermijnen, 'cablepooling', energie delen, kaders voor noodcurtailment, ontwikkelen van een real-time interface voor het loslaten van de storingsreserve en maatschappelijke prioritering van aansluitingen.

- De belangrijkste wijzigingen in de codes elektriciteit worden driewekelijks besproken in het informele Gebruikersplatform Elektriciteits- en Gastransportnetten.
- In februari initieerde het ministerie van EZK het actieprogramma Netcongestie: een samenwerking van netbeheerders, marktwaakhond ACM, medeoverheden, het Rijk en marktpartijen. Samen met NWEA en Holland Solar participeren we in de verschillende werkgroepen in het programma, en doen we mee aan de besturende overleggen. We zijn ook aangeschoven bij het onderwerp 'laagspanning', want laagspanningsnetten zijn belangrijk voor ons project Local4Local.
- Samen met de brancheverenigingen Holland Solar en NWEA reageerden we in maart op de boodschap van de netbeheerders dat het net 'vol' zou zijn.
- Onder druk van ons is er in mei 2023 een werkgroep gestart van netbeheerders en de andere brancheverenigingen die zich buigt over het vrijgeven van transportcapaciteit aan producenten van hernieuwbare elektriciteit. Een optie is standaardisering van congestiemanagementcontracten. Dat scheelt alle partijen tijd én capaciteit. Tegen de standaard vergoedingsformule werd bezwaar gemaakt door enkele grote marktpartijen. Maar de ACM heeft ons pleidooi ter harte genomen dat de maatschappelijke voordelen van zo'n prijsafspraak opwegen tegen eventuele mededingingsrechtelijke schade.
- In de tweede helft van 2023 zijn we betrokken bij het opstellen van landelijke scenario's voor de ontwikkeling van vraag en aanbod tot 2030 voor het berekenen van de benodigde investeringen in de elektriciteitsnetten. Als vervolg hierop verzochten wij de netbeheerders om meer inzicht te geven in de systematiek waarmee de landelijke scenario's worden geregionaliseerd en hoe vervolgens de knelpunten in de netten worden berekend en de benodigde investeringen worden bepaald. Dat is ook in 2023 nog niet duidelijk gemaakt.
- In december 2023 hebben we gereageerd op de concept-investeringsplannen 2024 van de netbeheerders. Ook hierbij hebben we gevraagd om meer duidelijkheid over de systematiek.
- Netbeheerders en overheden ontwikkelen een prioriteringskader voor netverzwaringen. We worden hierover zo nu en dan geïnformeerd, maar zitten niet aan tafel bij de gesprekken.

Lidmaatschap belangenorganisaties gecontinueerd

Energie Samen is lid van verschillende belangenorganisaties waarmee we een overlappend belang hebben. Onze eigen focus ligt bij energiecoöperaties. Via deze verenigingen zijn we goed betroken bij het bredere belang.

Wij waren in 2023 lid van de volgende belangenorganisaties:

- Coöperatie van Europese duurzame energiecoöperaties REScoop.eu
  Bestuurslid vanuit energiecoöperaties: Siward Zomer (Energie Samen).
- Nationale Coöperatie Raad NCR
  Op 19 april is Monique Sweep (Deltawind) als bestuurslid teruggetreden. Op dit moment zijn de energiecoöperaties niet vertegenwoordigd in het bestuur.
- Nederlandse Vereniging Duurzame Energie NVDE
  Bestuursleden vanuit energiecoöperaties: Siward Zomer (algemeen), Felix Olthuis (penningmeester/secretaris, voorzitter commissie productie landelijk en regionaal).
- Nederlandse Windenergie Associatie NWEA[1]
  Bestuursleden vanuit energiecoöperaties: Axel Posthumus (Windunie).

[1] NWEA heet sinds 9 april 2024 NedZero.

- Lerend platform Energie en Omgeving LEO
  Bestuursleden vanuit energiecoöperaties: Gerlach Velthoven (Energie Samen Rivierenland) en Eelco Bots (Windunie).
  Bestuursleden vanuit energiecoöperaties: Gerlach Velthoven (Energie Samen Rivierenland) en Eelco Bots (Windunie).

Deelname tafels en werkgroepen gecontinueerd

Siward Zomer nam in 2023 (als coöperatief directeur) ook weer deel aan:

- Uitvoeringsoverleg Elektriciteitstafel Klimaatakkoord:
- Programmaraad NPRES
- Werkgroep Participatieprincipes Gebouwde Omgeving
- Begeleidingsgroep Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL) over participatie in warmtetransitie.

2. Onze diensten

Bijna vier miljoen euro uitgeleend via Ontwikkelfonds Opwek

Via het Ontwikkelfonds opwek kunnen lokale energiecoöperaties de risicovolle voorfase van hun zonne- en windprojecten zonder financieel risico financieren. Het ontwikkelfonds staat open voor grote opwekprojecten in Drenthe, Limburg, Utrecht en Zuid-Holland. 28 opwekprojecten hebben in totaal 35 leningen gekregen, afhankelijk van de fase in hun ontwikkeltraject. Het ging daarbij over 17 grote zon-opwek projecten en 11 windparken.

Tabel 1: Ontwikkelfonds (Opwek) overzicht 2021 -2023

	2021	2022	2023
Totaal aanvragen ontvangen	28	10	11
Aanvragen nog in behandeling	11	1	3
Ingetrokken / afgewezen	3	2	5
Aantal goedgekeurde leningen	14	26	35
Omvang goedgekeurde leningen	€ 882.153	€ 1.580.565	€ 3.845.264

Tabel 2: Goedgekeurde leningen Ontwikkelfonds 2023 per regio in duizenden euro

	ZH	Ut	Lb	Dr
Aantal leningen	14	14	5	2
Totaal leenbedrag	€ 1.545	€ 1.893	€ 121	€ 264

ZH: Zuid-Holland, Ut: provincie Utrecht, Lb: Limburg, Dr: Drenthe

Ontwikkelfonds Warmte: toezegging binnen

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat reserveerde begin oktober 25 miljoen euro voor de ontwikkelkosten van 25 Buurtwarmteprojecten. Daardoor konden we verder met het opzetten van het nieuwe Ontwikkelfonds Warmte. In het laatste kwartaal van 2023 (en begin 2024) is de structuur opgezet voor het fonds inclusief de benodigde ondersteuning voor aanvragers[2].
Onze ambitie is om deze pilot van 25 projecten succesvol af te ronden in de komende drie tot vijf jaar en zo snel mogelijk op te schalen naar realisatie van minstens 1000 Buurtwarmteprojecten.

Financiering voor 18 projecten via het Realisatiefonds

Met het Realisatiefonds bestaat de mogelijkheid een aanzienlijk deel van de investering in de bouw van energieprojecten met een zakelijke lening te financieren. Het gaat over met name zon-projecten die een SCE-subsidie of een SDE-subsidie hebben ontvangen. Energie Samen begeleidt de aanvraag tussen de energiecoöperatie en

[2] Op 12 april 2024 is het Ontwikkelfonds Warmte live gegaan.

Stimuleringsfonds Huisvesting, (SVn). SVn beoordeelt de aanvraag namens de financiers.
Het totale uitgeleende bedrag was in 2023 lager dan in 2022. Dit vanwege de opgelopen rente (en deels ook door de opgelopen kosten voor materiaal en arbeid). Het aantal leningen is niet eens zozeer gedaald, maar de bedragen per lening wel, gemiddeld van 80.000 euro naar krap 48.000 euro.
Het Realisatiefonds is in leven geroepen om leningen mogelijk te maken die voor banken 'te klein' zijn. Dat gold des te sterker voor de leenbedragen in 2023. Financiering voor 18 projecten die anders niet, of met meer moeite, door waren gegaan, is een goed resultaat (hoewel we natuurlijk graag meer hadden gewild).

Tabel 3: Realisatiefonds overzicht 2022 en 2023

	2022	2023
Aantal leningen verstrekt	25	18
Percentage leningen goedgekeurd	95%	100%
Totale bedrag verstrekt en geoffreerd	€ 3.117.000	€ 859.226
Leenbedrag gemiddeld	€ 80.000	€ 47.735
Grootste leenbedrag	€ 381.000	€ 140.000
Kleinste leenbedrag	€ 31.000	€ 31.895

Proces voor fondsen geautomatiseerd

We hebben het bedrijf iFunds ingeschakeld om de processen van aanvraag en boordeling rond de verschillende fondsen te automatiseren. Daarmee is de efficiëntie van de fondsendesk verbeterd en gebruiksvriendelijker gemaakt voor aanvragers. In 2023 is eerst het Ontwikkelfonds Opwek aangesloten op het portaal Mijnfonds. Het Ontwikkelfonds Warmte is van meet af aan ingericht in Mijnfonds. Het Realisatiefonds zal in de loop van 2024 geautomatiseerd worden.

DeelnemersDesk: meer projecten, lagere bedragen

De DeelnemersDesk ondersteunt leden van Energie Samen bij het geld ophalen onder hun eigen leden. Deze dienst combineert de techniek van Econobis (voorheen: de 'Aanmeldstraat') met advies via een helpdesk, documentatie en templates (een deel van de documentatie is ook gratis te downloaden op de Projectcentrale en de Energie Samen Academie). Het aantal projecten waarvoor leden geld hebben opgehaald is gestegen, maar het totaal opgehaalde bedrag fors gedaald.

Tabel 4: DeelnemersDesk overzicht 2021 - 2023

	2021	2022	2023
Aantal projecten	11	18	22
Totaal opgehaald bedrag	€ 4,5 mln	€ 8,4 mln	€ 3,1 mln

ICT-pakket Econobis: meer klanten, meer functies

Econobis, het complete administratiesysteem toegespitst op energiecoöperaties en energieloketten, telde eind 2023 205 gebruikers, een stijging van 8%.

Tabel 5: Leden van Energie Samen die Econobis gebruiken, 2021 -2023

	2021	2022	2023
Aantal	125	190	205

Ook de functionaliteit is verder uitgebreid.

Ledenportaal goed gebruikt

Het ledenportaal van Econobis werd goed gebruikt. Een mooi voorbeeld hiervan is Rijne Energie U.A. (Utrecht). De coöperatie haalde in slechts vijf dagen bij 367 leden € 365.000 aan ontwikkelkapitaal op.

Hoomdossier vernieuwd, meer dan 40.000 dossiers aangemaakt

Het Hoomdossier is een online applicatie waarin bewoners informatie over hun huis kunnen opslaan en de verduurzaming en het onderhoud van hun woning kunnen plannen. Het vernieuwde Hoomdossier stond vanaf januari online. Nieuwe elementen:

- Met de Quickscan breng je eenvoudig in kaart welke energiebesparende maatregelen bij wensen, woning en omstandigheden passen.
- De resultaten van de Quickscan worden gepresenteerd in een Woonplan.

In augustus bereikten we een mijlpaal: de aanmaak van het 40.000e Hoomdossier.

Nieuw: afspraakkalender

Met de afspraakkalender kan je de beschikbaarheid van energiecoaches (of -klussers/-schouwers) registreren, op basis van de beschikbaarheid afspraken met bewoners inplannen, delen, en bevestigen (via gepersonaliseerde en geautomatiseerde mails).

Nieuw: koppeling Econobis-Hoomdossier

De gegevens van een afspraak en de gegevens van de woning kunnen sinds juni vanuit Hoomdossier met Econobis worden gesynchroniseerd.

Website Econobis verbeterd

Econobis kan steeds meer. Daarom is de informatie over de verschillende toepassingen van dit pakket op de website verbeterd. Op econobis.nl is nu alle informatie over Econobis te vinden (ook via econobis.energiesamen.nu of energiesamen.nu/econobis).

55 Nieuwe verzekeringspolissen afgesloten

Er zijn 55 nieuwe polissen afgesloten via Energie Samen.

*Tabel 6: Nieuw afgesloten verzekeringspolissen, 2021 – 2023**

	2021	2022	2023
Bestuurdersaansprakelijkheid	44	29	21
Bedrijfsaansprakelijkheid (zonprojecten)	20	32	28
Bedrijfsaansprakelijkheid voor 'kantoorrisico'	0	10	6

** Aantallen zijn indicatief; soms worden extra daken verzekerd van dezelfde energiecoöperatie; ook staan soms meer bij de Kamer van Koophandel ingeschreven entiteiten op één polis; een enkele polis is opgezegd.*

De zoektocht naar gezamenlijk in te kopen panelenverzekering is in 2023 voortgezet. Eind 2023 zijn we gestart met een pilot waaraan 15 leden meedoen.

Twee financieringsmogelijkheden afgebouwd

Deze initiatieven zijn afgebouwd:

- Het Krediet grote projecten (gestart in april 2022) was een initiatief van Meewind en Energie Samen. Er bleek weinig vraag te zijn naar grote participatie in eigen vermogen en dus hebben de partners besloten zich op andere financieringsoplossingen te richten.
- LISE Fonds (Den Haag). De eenjarige pilot van dit fonds heeft geen aanvragen opgeleverd vanuit de gemeente Den Haag. Daarom heeft Energie Samen zich na afsluiting van de pilot teruggetrokken uit dit initiatief.

Weinig animo voor 'Hulp bij netaansluiting'

Voor een eenvoudige vraag over netaansluitingen kunnen leden altijd aankloppen bij Leon Straathof (Adviseur netinfrastructuur en -regulering). Voor meer ingewikkelde vragen, waar ook meer uren mee zijn gemoeid, boden we leden twee diensten aan:

- Eerste hulp bij transportweigeringen.
- Quickscan mogelijkheden voor het delen van de netaansluiting.

In 2023 is maar één keer 'Eerste hulp bij transportweigeringen' geboden.

3. Kennis delen en verspreiden

Deze informatie over ons kennisaanbod in 2023 is exclusief activiteiten georganiseerd door anderen, zoals bijvoorbeeld onze sessies bij evenement HIER opgewekt en diverse podcasts waarin onze mensen te horen waren.

1470 Deelnemers aan kennissessies

*Tabel 7: Kennissessies 2021 – 2023**

	2021	2022	2023
Aantal sessies	57	43	43
Aantal deelnemers	3000	2657	1470
Deelnemers per sessie	53	60	34

* *Exclusief partnerbijeenkomsten waar de partner de aanmelding verzorgde.*

Veel van deze sessies zijn terug te kijken via ons YouTube-kanaal en onze websites. Een getallenvoorbeeld: de driedelige serie 'Samen Verduurzamen' werd in totaal 1250 keer teruggekeken.

We hebben acht keer een Hoom-webinar georganiseerd (met totaal ongeveer 180 deelnemers). Een inhoudelijk overzicht vind je op de site: hoom.nl/hoom-webinars-de-rode-draad. Korte samenvattingen met relevante links zijn te vinden op het Hoom-forum.

Uitgelicht: Buurtcamp Buurtwarmte + Hoom een succes

Buurtwarmte organiseert jaarlijks een 'Buurtcamp' voor haar netwerk, om samen te leren en verder te werken aan de coöperatieve warmtebeweging. Dit jaar was het voor het eerst een Buurtcamp Buurtwarmte-Hoom, voor warmte- én bespaarinitiatieven. De deelnemers vonden de combinatie een groot succes; ze waardeerden zowel de inhoudelijke verrijking en kruisbestuiving als de mogelijkheid om nieuwe nuttige contacten te leggen.

Uitgelicht: excursie Ostende

Samen met onze Europese koepel REScoop.eu organiseerden we eind juni een excursie naar Ostende, waar inwoners eigenaar zijn van een warmte/koude-net.

Uitgelicht: miniconferentie 15 december

De laatste ALV van 2023 was weer onderdeel van een bijzonder dagprogramma, voor leden en niet-leden; met een miniconferentie, lunch, en de Felix-Olthuislezing door Thijs Lijster, een filosoof die kunst, cultuur en de energietransitie verbindt. Na de ALV (alleen voor leden) sloten we af met een kerstborrel.
We ontvingen ruim 50 leden.

Uitgelicht: Bewonersinitiatieven voor inclusieve energietransitie

Hoe kan je als warmteproject een bredere doelgroep betrekken bij je initiatief? Deze workshopreeks in het voorjaar van 2023 organiseerden we samen met LSA Bewoners. De workshops leverden materiaal op voor de kenniscollectie 'Warmte- en bespaarprojecten voor iedereen' op de Energie Samen Academie.

1166 Deelnemers aan Hoom-opleidingen/trainingen

Via Hoom boden we dezelfde opleidingen aan als in 2022:

- Leertraject Energiecoach Basis,
- Leertraject Energiecoach voor huurders,
- Energiehulp (energieklusser),
- Verdiepingstraining Isolatie,
- Verdiepingstraining Ventilatie,
- Verdiepingstraining Warmtepompen,
- Verdiepingstraining Warmtebeelden maken en gebruiken.

In totaal hebben we vanuit Hoom 104 trainingen georganiseerd met 1166 deelnemers.

De opleiding Coöperatief buurtbegeleider is ontwikkeld om een impuls te geven aan startende warmte-initiatieven. In 2023 is de training twee keer gegeven: in Noordwest-Overijssel (februari) en Zuid-Holland (oktober).

3442 gebruikers van de leeromgeving van Hoom

In 2023 waren er 3442 gebruikers van de leeromgeving van Hoom en het bijbehorende forum; een forse stijging ten opzichte van de 2500 gebruikers in 2022.
In het forum werden in het eerste kwartaal 2023 170 nieuwe topics aangemaakt, is het forum 6300 keer bekeken en zijn er 625 antwoorden gegeven.

We hebben hard gewerkt aan een nieuwe leeromgeving. Er is een leverancier geselecteerd, de inrichting is grotendeels klaar, en samen met Milieu Centraal hebben we een groot deel van de teksten geschreven.

Video's bijna 4000 keer bekeken

De animatie 'slim energie delen' uit 2022 werd in 2023 opnieuw goed bekeken. De animatie voor gemeenten ('Wat is een energiecoöperatie') scoorde nog hoger.

*Tabel 8: Video's gepubliceerd in 2022 en 2023 en cumulatief aantal views**

	2022	**2023**
Video Ontwikkelfonds 'Meer dan megawatts'	730	833
Animatie 'Slim energie delen'	699	1125
Video Coalitie coöperatieve warmte	160	184
Animatie voor gemeenten 'Wat is een energiecoöperatie'		1617
Totaal	*1589*	*3759*

** Getallen exclusief opnames van webinars en bijeenkomsten.*

Projectcentrale landelijk gelanceerd

Energiecoöperaties hebben behoefte aan kennis én kapitaal om zon- en windprojecten sneller, gemakkelijker en goedkoper te ontwikkelen. Energie Samen en de Rabobank hebben daarom de Projectcentrale opgezet; een online platform dat projectleiders en bestuurders van coöperaties stap voor stap door algemeen toepasbare kennis loodst, aangevuld met contactinformatie voor specifieke, regionale expertise.

De Projectcentrale is in 2022 gestart als pilot in de provincie Utrecht en in mei 2023 landelijk gelanceerd. Gebruikers kunnen in de Projectcentrale samenwerken aan de ontwikkeling van projecten voor een organisatie.

Tabel 9: Kentallen Projectcentrale 2023

	31 dec 2023
Aantal gebruikers	446
Aantal projecten	181
Aantal organisaties	88

Vijf nieuwe kenniscollecties op de Energie Samen Academie

De Energie Samen Academie biedt informatie aan energiecoöperaties, overheden en iedereen die meer wil weten over de coöperatieve energietransitie.
Nieuw gepubliceerde content:

- Energiearmoede verminderen (kenniscollectie, januari)
- Zelfbeheer in de warmtetransitie: acht beleidsinstrumenten (kenniscollectie, januari). Aan het eind van het jaar is de kenniscollectie fors uitgebreid.
- Inzicht in kwaliteit van participatie (februari, hoofdstuk in kenniscollectie 'Samenwerking met overheden').
- Energie besparen en lange termijnplannen voor duurzame warmte (februari). Over het combineren van spijtvrije maatregelen en een collectief plan.
- Aftopping bij SCE-projecten (maart)[3].
- Lokale bronnen, opslag en systeemintegratie van duurzame warmte en koude (kenniscollectie, april): hulp voor initiatieven om bij te dragen aan de gemeentelijke wijkuitvoeringsplannen.
- Opwekprojecten voor iedereen (kenniscollectie, juli). Hoe kan je als coöperatie een bredere doelgroep betrekken bij je organisatie en bij je opwekprojecten? De kenniscollectie is het resultaat van een project in opdracht van de provincie Zuid-Holland (Team lokale initiatieven).
- Oriëntatie op de financiering voor je warmteproject (nieuw hoofdstuk in het stappenplan Warmte, oktober). Een overzicht van aandachtspunten en de beschikbare landelijke financieringsmogelijkheden in de warmtetransitie. Inclusief infographic die de gebruiker wegwijs maakt in het woud van regelingen.
- Warmte- en bespaarprojecten voor iedereen (kenniscollectie, december). Mede gebaseerd op de workshopreeks 'Bewonersinitiatieven voor inclusieve energietransitie' (zie 'Uitgelicht' hierboven).
- Mensen betrekken met de ABCD methode (nieuw hoofdstuk in de kenniscollectie 'Participatietools', december).

Ruim 55.000 pagina's op de Energie Samen Academie bekeken

Tabel 10: Bezoekcijfers Energie Samen Academie

	2023
Aantal weergaven	55.145
Aantal gebruikers	3.690

De Academie is gelanceerd in december 2022.

[3] De pagina is inmiddels onderdeel van een in 2024 gepubliceerde kenniscollectie 'Welke aansluiting bij Zon-op-Dak: kva of gva?'

Twee publicaties uitgebracht

- Position Paper Wind op Zee (maart)
  Zie ook 'Initiatief gestart voor coöperatieve wind op zee' in hoofdstuk 'Projecten'.
- Zeeuwse lessen met aquathermie en burgerparticipatie voor het stappenplan Buurtwarmte (september), in samenwerking met o.a. Zeeuwind.

Verdiepingstraining Ventilatie verbeterd

De verdiepingstraining Ventilatie is verbeterd en hernoemd tot verdiepingstraining Luchtkwaliteit. Dit is mogelijk gemaakt door een subsidie van de provincie Zuid Holland.

4. Projecten

Local4Local uit de startblokken

Met het concept Local4Local kunnen energiegemeenschappen de eigen hernieuwbare warmte en elektriciteit tegen kostprijs+ met elkaar delen. De eigen productie, afname en opslag van de energiegemeenschap moeten daarbij zodanig op elkaar worden afgestemd dat er lokaal meer hernieuwbare warmte en elektriciteit kan worden geproduceerd en geleverd, terwijl de kosten voor de energie-infrastructuur worden geminimaliseerd. Het projectdoel: Local4Local is in 2026 binnen zeven pilot-energiegemeenschappen succesvol toegepast.

- De consortiumpartners kwamen in juni samen voor een tweedaagse kick-off.
- Local4Local komt neer op een nieuw marktmodel. De basisprincipes voor dit nieuwe model hebben we in september vastgelegd in het 'Charter Local4Local' voor de pilotfase. Voor onszelf, én voor onze leden, om te zorgen dat we scherp houden waar we het allemaal voor doen.
- De projectsite local4local.nu is nog in ontwikkeling maar in 2023 wel al online gekomen.

Participatiecoalitie: veel activiteiten

De Participatiecoalitie is een samenwerking met NMF, HIER, Buurkracht en LSA; een meerjarig ondersteuningsprogramma voor bewoners en burgerinitiatieven met als subsidievertrekker het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Het programma omvat twee lijnen:

- ondersteuning van de RES'en op het gebied van participatie,
- begeleiding van wijken die aardgasvrij willen worden.

We werken hierbij nauw samen met:

- Nationaal Programma RES
- Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) (eerder: Programma Aardgasvrije Wijken PAW)
- Kennis en Leerprogramma van de VNG.

Het programma van de Participatiecoalitie omvat een breed palet aan activiteiten. Alleen de verantwoordingsrapportage 2023 telt al 44 pagina's. We lichten daarom alleen de hoofdlijnen uit.

Ondersteuning van de RES'en

- We hebben in 2023 drie keer informatie opgehaald bij onze regionale vertegenwoordigers in de RES'en en die vertaald naar conclusies en signalen voor het ministerie en het Nationaal Programma RES (NP RES).
- 19 van onze regionale PC-vertegenwoordigers is 'erg tevreden' over het effect van hun inbreng in de RES; hun adviezen vaak worden overgenomen (er zijn totaal 30 RES-regio's).
- In 'leerkringen' zijn met en voor lokale beleidsmakers en initiatieven kennissessies georganiseerd aan de hand van praktijkvragen.
- We hebben meegeschreven aan 'whitepaper' van norminstituut NEN over de kwaliteit van burgerparticipatie (januari, te vinden op de Energie Samen Academie).
- In maart hebben we een overzichtelijke 'spiekkaart' gemaakt met de belangrijkste aandachtspunten voor gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschapsbesturen, waar de RES'en toen op de agenda stonden. Lees meer op Participatiecoalitie.nl

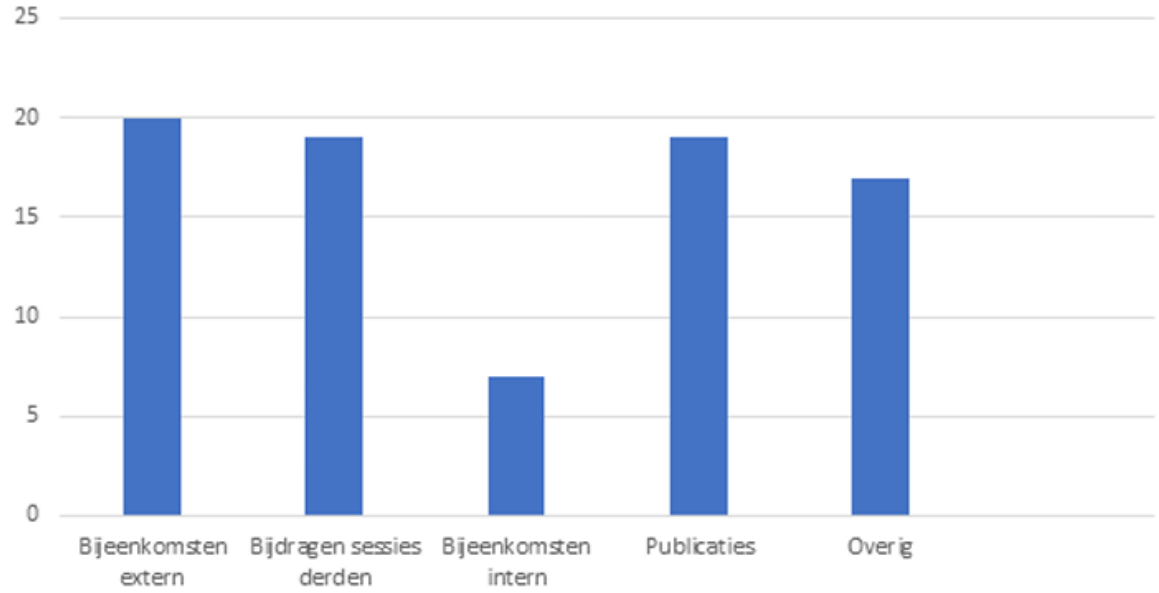
- Ook in maart: publicatie van een flyer hoe je mensen overhaalt om energiebesparende maatregelingen te nemen. Bekijk de flyer op de Energie Samen Academie.
- In juli hebben we een voorbeeldbrief met motie voor 50% lokaal eigendom en maatschappelijke tender gemaakt en verspreid (te vinden op de Energie Samen Academie).
- We zijn een onderzoek gestart naar de beleidsborging van lokaal eigendom in alle Nederlandse gemeenten, in samenwerking met NPRES.

Begeleiding van wijken die aardgasvrij willen worden

In 2023 werkte de Participatiecoalitie aan:

- De bevordering en verbetering van een goede samenwerking tussen bewonersinitiatieven, gemeenten en andere partijen.
- Het bieden van handvatten aan bewonersinitiatieven om met hun projecten een brede doelgroep aan te spreken.
- Activeren van bewoners(initiatieven) om (samen) actief te worden met verduurzamen van de gebouwde omgeving.
- Begeleiden van 250 bewonersinitiatieven die collectief verduurzamingsmaatregelen nemen.
- Contact leggen met 50 leads die kansrijk zijn om in 2024 een initiatief voor verduurzamingsmaatregelen te starten.

Figuur 1: Aantallen activiteiten vanuit 'Aardgasvrij' 2023

Bron: Verantwoordingsrapportage 2023 Ondersteuningsprogramma bewonersparticipatie

Initiatief gestart voor coöperatieve wind op zee

We zijn gestart met Onze Noordzeestroom (ONS). We willen het eerste coöperatieve windpark op zee bouwen, van, voor en door Nederlandse bedrijven en inwoners. Windunie is trekker van dit project binnen Energie Samen. Partners zijn naast Grunneger Power, de Windvogel, Betuwewind, Greenchoice en om | nieuwe energie ook Urgenda, Participatie Wind Op Zee PWOZ en Grootouders voor het klimaat.

- We publiceerden in maart een site met onder andere een position paper.
- In juli organiseerden we een ledenbijeenkomst over ONS.

Lees meer op onzenoordzeestroom.nl

Combinatie collectieve en individuele warmte onderzocht

Kan je met gelijktijdige ontwikkeling van collectieve en individuele warmte-oplossingen de energietransitie versnellen? Hoe organiseer je dat? We zijn in opdracht van RVO gestart met een onderzoek hiernaar, samen met Ekiep, een organisatie die de klant centraal zet in de energietransitie.
In februari publiceerden we over het combineren van spijtvrije maatregelen en een collectief plan op de Energie Samen Academie.

'Crack the process': versnellers en vertragers in beeld gebracht

Hoe kan je het ontwikkeltraject voor een warmtenet versnellen? Verschillende initiatieven hebben hun ervaringen gebundeld. Dat leverde een overzicht van de vertragers en versnellers in het proces, en een overzicht van besluiten die je als samenwerkingsverband neemt om een warmtenet te kunnen realiseren (gepubliceerd in maart).

Servicebedrijf warmte in ontwikkeling

Achter de schermen hebben we met diverse partners gewerkt aan een coöperatieve ondersteuningsstructuur voor warmte-initiatieven die al en stapje op weg zijn. In oktober organiseerden we een informatiemiddag hierover (en over het Ontwikkelfonds Warmte).

Gestart met een norm voor 'energiegemeenschappen'

Op 15 juni organiseerden we een eerste, goedbezochte bijeenkomst om te kijken naar een norm met bijbehorende certificering voor het borgen van de kwaliteit en 'governance' van energiegemeenschappen. Daar is behoefte aan bij onze achterban en bij andere stakeholders, zoals marktwaakhond ACM en de Tweede Kamer. Dit om te vermijden dat er een wildgroei ontstaat van energiegemeenschappen. Het vervolg omvat het zoeken van financiering en maken van afspraken over de organisatie. Het opstellen van de norm zelf staat gepland voor 2024.

Subsidie voor Lokale Energiearmoede Aanpak gekregen

Het programma LEA is gericht op het ondersteunen en versterken van lokale initiatieven die zich inzetten om huishoudens te helpen bij het besparen op energie en het verduurzamen van hun woning. Lokaal, sociaal en duurzaam. We werken voor dit programma samen met FIXbrigade Nederland en Energiebank Nederland.

- Eind oktober hoorden we dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) positief had besloten over onze subsidieaanvraag.
- We zijn onmiddellijk begonnen met werven van regiocoördinatoren.
- Ook is een start gemaakt met een website: lokaleenergiearmoedeaanpak.nl[4].

Accept: relaties tussen betrokken partijen geanalyseerd

Het Europese project Accept moet resulteren in toegang voor energiegemeenschappen tot handelsmarkten voor het verkopen van flexibiliteit. De wijk Eva Lanxmeer in Culemborg is de Nederlandse proeflocatie. We hebben in 2023 de relaties tussen alle partijen geanalyseerd die energie delen mogelijk moeten maken. Ons doel is om door beleidsaanbevelingen een discussie over een standaardisatieprogramma voor energie delen in Europa te starten. Dit initiatief kan de ontwikkeling van energie delen door gemeenschappen in Europa versnellen.

[4] Per 30 mei 2024 wijzijnlea.nl

SCCALE: vier nieuwe publicaties

Binnen het Europese project SCCALE starten 'energy communities' projecten, en ontwikkelen al doende hiervoor een methode die in heel Europa kan worden gebruikt. Het Nederlandse pilotproject is Selwerd-Zuid (Groningen) 'van het gas af'.

- In januari verschenen de 'Financing guide for energy communities' en 'Financing Community Energy – A Short Guide for Banks'.
- Vrijstad Energie ontving eind april internationaal publiek in het kader van SCCALE.
- In juli werd de 'Methodology Guide' gepubliceerd, een handreiking voor startende energiecoöperaties. Het Buurtproces van Buurtwarmte vormde de basis, maar de handreiking is bruikbaar voor alle soorten initiatieven. De Buurtaanpak is uitgeprobeerd en bijgeschaafd door energiecoöperaties in vijf landen.
- Zeven Nederlandse warmteprojecten versterken elkaar door te sparren over relevante onderwerpen, met behulp van deze Methodology Guide.
- In augustus verscheen de publicatie 'Policy Recommendations' met beleidsaanbevelingen, voor Nederland onder andere over het 'opgroeirecht'.
- In december verscheen een 'Community energy inclusivity guide'.

ACCE: onze fondsen inspireren anderen

Het Europese project ACCE focust op het ontwikkelen en opschalen van financieringsinstrumenten voor energiecoöperaties, op basis van bestaande voorbeelden.

- In oktober werd een 'Self-Management Guide' gepubliceerd: een stappenplan met routekaart voor het organiseren van collectieve financiering door energiegemeenschappen. Met uitgebreide aandacht voor The Realization Fund (het Realisatiefonds) en The Development Fund (het Ontwikkelfonds Opwek).
- In november hebben we Spaanse energiecoöperaties en banken voorgelicht over ons ontwikkelfonds om hen te inspireren tot navolging.

Ondersteuningsprogramma Nieuwe warmte nu (NWN) gestart

Halverwege 2023 zijn we gestart met de uitvoering van het Leer- en Ontwikkelprogramma (L&O) binnen Nieuwe Warmte Nu (NWN). Dit programma helpt de realisatie van duurzame collectieve warmtesystemen versnellen en opschalen. Want hoe hoger het tempo, hoe meer we leren, en hoe meer de kosten naar beneden kunnen.
We vertalen ervaringen naar richtlijnen en gestandaardiseerde aanpakken. Die delen we met andere partijen die actief zijn op dit gebied. Het programma combineert doen, borgen en delen. Een overzicht van activiteiten:

- Startbijeenkomst van een Community of Practice van tien koploperinitiatieven (april). Er is een begin gemaakt met de uitwerking van de ontwikkelfase. In 2023 zijn drie vervolgbijeenkomsten georganiseerd (september, oktober en november). De eerste twee online, de laatste live. Kennisdocumenten van koplopers zijn gedeeld met stakeholders.
- Deelname aan het webinar 'Participatie inspanningen', georganiseerd door TNO (september).
- Organisatie van bijeenkomst 'Het Nieuwe Normaal' samen met LSA bewoners (september. Over samenwerking tussen gemeente en energiecoöperaties, met als focus juridische knelpunten.
- Webinar 'Nieuwe wetten voor de warmtetransitie: wat je nu al moet weten' samen met het Klimaatverbond en Stroomversnelling (december).
- Twee kennissessies samen met twee leden tijdens de conferentie 'De Top van Onderop' (december): over aquathermie en over samenwerking met de gemeente rondom coöperatieve energiebesparing.

- Deelname aan het webinar 'De mens als succesfactor van de energietransitie' van TNO (december).
- Deelname aan de Werkgroep Aanpak en Uitvoering Warmtenetten WAUW (sinds december). Dit is een samenwerkingsverband tussen TKI Urban Energy, NPLW, Min EZK, Min BZK, Stichting Warmtenetwerk, Energie Samen, RVO, VNG, Platform31. Beoogd partners zijn Netbeheer Nederland, warmtebedrijven, Mensen Maken de Transitie, Bouwend Nederland, Aedes.
  Er is een inventarisatie uitgevoerd van kennisproducten, tools en praktijkvoorbeelden per WAUW-partner.
- Publicatie van een aantal kennisdocumenten (zie 'Vijf nieuwe kenniscollecties op de Energie Samen Academie' in hoofdstuk 'Kennis delen en verspreiden').

Gebiedsgericht SLIM afgerond

Het project gebiedsgericht SLIM, met als spil de coöperatie de Groene Hub in Gaasperdam (Amsterdam Zuidoost), eindigde eind 2023.
In het project waren het niet bewoners die betrokken werden bij beleid, maar omgekeerd: overheden, bedrijven en andere maatschappelijke organisaties werden dienstbaar aan de toekomstvisie en initiatieven van de bewoners in de wijk.

- De Groene Hub is uitgegroeid tot een doe- en leergemeenschap voor sociale en duurzame initiatieven in Amsterdam Zuidoost. Het concept van de 'Donut-economie' van Kate Raworth is daarbij een inspiratiebron.
- In oktober zijn de geleerde lessen gedeeld met de partners in een 'learning lab'. Daarvan is een 'after movie' gemaakt.
- Voor het project als geheel publiceerden we een 'Impact Magazine', op papier en digitaal (lees het op Visme).
- Het project krijgt een vervolg. In ieder geval kan de 'QuickFix-brigade' door; wijkbewoners die andere bewoners helpen om energie te besparen. Samen met een andere organisatie heeft de Groene Hub een Europese aanbesteding gewonnen voor verduurzaming in de K-Buurt (Bijlmer).

Opschaling Energiecoaches afgerond

Het project 'Opschaling Energiecoaches' is in 2023 afgerond. In dit project bundelden we onze krachten met Energiebank, Milieu Centraal en de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE).

- We hebben profielen opgesteld voor energiecoaches voor woningeigenaren, energiecoaches voor huurders en energieklussers: wat is hun rol, wat moeten ze kunnen en wat moeten ze weten?
- Met Milieu Centraal bieden we via onze sites de opleidingen voor energiecoaches en energiehulpen aan. Als kennis- en contentpartner zorgt Milieu Centraal voor het up-to-date houden van de trainingsinhoud. Energie Samen heeft de eindverantwoordelijkheid en regie in het aanbieden en uitvoeren van de opleidingen. In de tweede helft van 2023 zijn we gestart met het schrijven van de teksten van de basistraining voor energiecoaches voor een nieuwe online leeromgeving.
- In mei lanceerden we samen met Milieu Centraal een online tool om een energiecoach te vinden in de buurt (energiecoachzoeker.nl). Er stonden in mei 2023 zo'n 250 organisaties in, en het aantal groeide met enkele aanmeldingen per week. De tool is op diverse manieren gepromoot, en is ook te vinden via energiesamen.nu/alles-over-energiecooperaties, milieucentraal.nl en verbeterjehuis.nl.
- Voor het werven van energiecoaches hebben we een communicatietoolkit gemaakt. Die hebben we onder de aandacht gebracht van energieloketten, gemeenten en lokale initiatieven.

- Verbetering van het Hoomdossier en de koppeling met Econobis (zie 'Econobis' in hoofdstuk 'Diensten') is ook mede mogelijk gemaakt met een bijdrage uit dit project.

Geothermieproject afgerond

De Werkgroep Geothermie, ondersteund door het publiek energiebedrijf Energie Beheer Nederland (EBN) publiceerde in april het rapport 'Een nieuwe impuls voor geothermie' als afronding van een project om geothermie een impuls te geven via nieuwe vormen van samenwerking tussen publieke, private, en maatschappelijke partijen. Het rapport bevat o.a. een nieuw 'governance-model' inclusief uitwerking van verschillende varianten, en voorstellen om in de praktijk hiermee daadwerkelijk aan de slag te gaan.

5. Communicatie en media

42 Digitale nieuwsbrieven verstuurd

Tabel 11: Abonnees nieuwsbrieven in 2022 en 2023 (en aantal mailings 2023)

	2022	2023
Nieuwsbrief Energie Samen (maandelijks)	2.388	2.557
Energiecoach nieuwsbrief (maandelijks)	1.547	3.129
Hoom update voor de leden (maandelijks)	574	877
Nieuwsbrief Buurtwarmte (1 editie)	311	368
'Voorzittersmail' vijf mailings*	-	182

* *Zie 'Vijf voorzittersmails verstuurd' in hoofdstuk 'Coöperatie Energie Samen'.*

De nieuwsbrief Energie Samen werd gemiddeld door 52,4 % van de ontvangers geopend.

Ruim 300.000 webpagina's bekeken

*Tabel 12: Bezoekcijfers website Energie Samen**

	2023
Aantal weergaven	308.600
Aantal gebruikers	33.126

* *Exclusief de Energie Samen Academie.*

Sociale media: aantal volgers op LinkedIn stijgt met 30%

Het aantal volgers op LinkedIn is verder gestegen, met een kleine 30%. Onze posts zijn meer dan 60.000 keer in totaal getoond (34.000 unieke views). Het aantal volgers op X bleef netto ongeveer gelijk.

Tabel 13: Aantallen volgers van Energie Samen op X (Twitter) en LinkedIn 2021-2023

	2021	2022	2023
LinkedIn	824	1584	2222
X	1307	1528	1575

Op ons YouTube-kanaal posten we opnames van onze webinars en korte filmpjes (zie verder 'Video's bijna 4000 keer bekeken').

Meegewerkt met vijf campagnes

Green Energy Day: 2 maart

De NVDE introduceerde het begrip Green Energy Dayv in 2019 om beter voorstelbaar te maken waar we nu staan en hoe we met jaarlijkse stappen uit kunnen komen op

honderd procent hernieuwbare energie in 2050. Wij ondersteunen Green Energy via onze communicatiekanalen.

#klimaathandschoen (april)

Wij waren één van de 32 deelnemende organisaties bij de actie #klimaathandschoen, georganiseerd door de NVDE. Dit was een reactie op het 'Interdepartementaal Beleidsonderzoek Klimaat', het langverwachte ambtelijke rapport met voorstellen voor klimaatmaatregelen, waardoor de klimaatdoelen voor 2030 binnen bereik kunnen komen. Klimaatminister Jetten noemde de actie tijdens het Kamerdebat over het IBO en zei toe "de klimaathandschoen op te zullen pakken".

De energietransitie moet dóór (juli)

Deze oproep om tempo te houden in het energie- en klimaatbeleid stuurden we samen met diverse andere organisaties naar de Tweede Kamer. Ook riepen we onze leden op om de oproep te steunen. Uiteindelijk werd de oproep ondertekend door 400 organisaties, waaronder een fors aantal energiecoöperaties.

#Doormetduurzaam (september)

Samen met zeven andere (branche-)organisaties namen we het initiatief tot een actie #DoormetDuurzaam op sociale media; een oproep aan de Tweede Kamerleden om het klimaatbeleid niet stil te leggen na de val van het kabinet. Meer dan honderd organisaties en influencers deden mee. Met succes: de Tweede Kamer heeft het merendeel van de onderwerpen rond de energietransitie 'niet-controversieel' verklaard.

Landelijke campagne voor de energietransitie (november)

Wij steunden de campagne 'Van Hoe naar Zo' van de Energieregio Noord-Holland om inwoners en bedrijven in het hele land enthousiasmeren voor de energietransitie. Via onze communicatiekanalen hebben we de campagnematerialen ontsloten voor onze achterban.

Zeven keer in de media verschenen

- Podcast "Energy communities in the Netherlands" (januari). Met Siward Zomer, coöperatief directeur Energie Samen. Beluister op Spotify
- Tegenlicht Toekomstverkenners (februari, VPRO). Siward Zomer als inspirerende spreker die al sporen van de toekomst ziet in het heden. Bekijken
- Podcast "De kracht van coöperaties" (maart, De Gebakken Peren). Met Siward Zomer, coöperatief directeur Energie Samen. Beluister op Spotify
- Interview "Warmteschap cruciaal voor warmtetransitie" (mei). Met Kirsten Notten (Buurtwarmte) en Holland Solar in Solar Magazine mei.
- Podcasts: participatie gaat over mensen (juli). Met o.a. Kirsten Notten (Buurtwarmte). Deel 1: Buurtbewoners | deel 2: Gemeenteambtenaren
- Podcast: van neoliberalisme naar solidariteit (juni). Met o.a. Monique Sweep (Deltawind en bestuur Energie Samen) in deel 2. Beluister op coöperatie.nl.
- Podcast: Er is wél een alternatief (oktober). Siward Zomer schetst de toekomst, en die is coöperatief. Beluister op Springcast.fm.

Ledenblad gepubliceerd

Het ledenblad Energie Samen Magazine is één keer verschenen (de najaarseditie is geschrapt om kosten te besparen). Het vakblad Energie en Duurzaamheid (voorheen Wind&Zon) verscheen vier keer. Energie Samen publiceert vier pagina's in elke editie van het (gratis) kwartaalblad.

Animatie en flyer gemaakt voor 'Opwekprojecten voor iedereen'

Voor het project 'Opwekprojecten voor iedereen' maakten we een animatie en een flyer (in opdracht van de provincie Zuid-Holland, Team lokale initiatieven).

6. Coöperatie Energie Samen

Najaar: dreigende tekorten vragen om herstelplan

In het najaar bleek de organisatie op forse tekorten af te koersen. De personeelskosten, de grootste kostenpost, lieten een grote overschrijding zien. Aan de inkomstenkant bleek de contributie ook tegen te vallen (meer informatie is te vinden in de jaarrekening 2023).
Er is vervolgens besloten tot het opstellen van een herstelplan om op korte termijn de verliezen te stoppen en het interne management te versterken. Er is een extern adviseur gevonden om dit te begeleiden.

Organisatiestructuur gewijzigd

Vanaf het voorjaar is gewerkt aan een nieuwe governance-structuur. De hoofdlijnen van het voorstel:

- De coöperatie en het Bedrijfsbureau fuseren.
- Er komt een uitvoerend bestuur voor de coöperatie.
- Een raad van commissarissen houdt toezicht op het bestuur.

Deze voorstellen zijn gecommuniceerd naar de leden en besproken op de algemene ledenvergaderingen in september, november en december. In december zijn de nieuwe leden van bestuur en raad van commissarissen benoemd. Er was toen geen quorum om te besluiten over de fusie[5].

Het bestuur bestond per 1 januari 2024 uit:

- Siward Zomer: voorzitter
- André Jurjus: secretaris
- Myriam Schulte-Sturm: penningmeester
- Sijtze Brandsma: algemeen bestuurslid

De eerste raad van commissarissen is bedoeld als een tijdelijke; de benoemingsperiode loopt tot juli. De leden waren per 1 januari 2024:

- Andries Metz: voorzitter (o.a. Amelander Energie Coöperatie)
- Axel Postumus (Windunie)
- Brenda Harsveld (GrEK)
- Laetitia Ouillet (Windvogel)
- Marcel Meulen (Zuidenwind)

350 Coöperaties en -initiatieven lid van Energie Samen

Het aantal lokale energiecoöperaties en -initiatieven in ons ledenbestand (inclusief koepels) groeide met 8%. Het aantal individuele supporters daalde minder snel dan voorgaande jaren (met 8% in plaats van 17%).

[5] Daarom is dit besluit genomen bij een extra ledenvergadering op 12 januari 2024.

Ledenaantallen Energie Samen 2022 en 2023

Soort lidmaatschap	2022	2023
Lokale energiecoöperaties en -initiatieven	325	350
Bedrijfssupporters	44	37
Individuele supporters	365	335

Coöperatieve energiesector 2023: ondanks tegenwind toch meer projecten

Het wordt voor energiecoöperaties steeds lastiger om locaties te vinden voor nieuwe wind- en zonprojecten, zo blijkt uit de negende Lokale Energie Monitor (LEM) van Klimaatstichting Hier. Energie Samen is samenwerkingspartner van de LEM.

- Er zijn vier nieuwe windprojecten ontwikkeld: Staphorst (Overijssel), Vlaardingen (Zuid-Holland), Terheijden (Noord-Brabant) en Woltersum (Groningen).
- Bij zon ging het om 146 nieuwe projecten, voornamelijk op daken.
- Er zijn inmiddels 714 energiecoöperaties in Nederland, met in totaal ongeveer 131.000 leden.

Vijf algemene ledenvergaderingen gehouden

In 2023 zijn vijf algemene ledenvergaderingen gehouden, met gemiddeld 71 leden/supporters (in 2022 gemiddeld 87).
Het bestuur vergaderde in 2022 zeven keer.

Ledentevredenheidsonderzoek: leden geven een ruime zeven

Ook in 2023 hebben we een ledentevredenheidsonderzoek gehouden. We ontvingen 82 inzendingen (het jaar ervoor waren dat er 55). Het gemiddelde rapportcijfer steeg licht, van 7,1 naar 7,2. 87% van de respondenten vond Energie Samen 'belangrijk' tot 'heel belangrijk', 82% gaf Energie Samen een 'ruime voldoende' (7) tot 'zeer goed' (9). Met de ledentevredenheidsonderzoeken kunnen we bepalen wat er goed gaat en wat er beter kan.

Vijf voorzittersmails verstuurd

In februari stuurde voorzitter André Jurjus een eerste persoonlijke mailing met het verhaal achter ons nieuws. De mailing was oorspronkelijk bedoeld voor voorzitters van onze leden, maar de mailing stond open voor alle belangstellenden. Er zijn vijf 'voorzittersmails' gestuurd. Er hebben zich 182 belangstellenden geabonneerd.

Samen met leden aan de slag

Als landelijke koepel willen wij optimaal gebruik maken van de expertise, ervaring en mening van onze leden, voor onze leden, op diverse thema's. Op die manier integreren we de kennis van onze leden in alles wat we doen.

Werkgroepen

In 2023 waren de volgende werkgroepen actief:

Econobis
- Gebruikersraad (Econobis/HOOM)
- Werkgroep tarieven

Buurtwarmte
- Ontwikkelgroep fase 1 (buurtenergieplan maken)
  Hiervoor is een 'Buurtcamp' georganiseerd in april (fysiek, hele dag) en daarnaast een aantal online bijeenkomsten.
- Koplopersgroep Buurtwarmte
  Er zijn twee fysieke bijeenkomsten georganiseerd en een aantal online.
- CoP Opschaling verduurzamingsmaatregelen
  Er zijn vier fysieke bijeenkomsten georganiseerd en een aantal online.
- Geothermie:
  Deze werkgroep publiceerde in april het rapport 'Een nieuwe impuls voor geothermie' met o.a. een nieuw 'governance'-model inclusief uitwerking van verschillende varianten, en voorstellen om in de praktijk hiermee daadwerkelijk aan de slag te gaan.
- Community of Practice Besparing en isolatie:
  De nieuwe CoP werkt aan diverse producten voor initiatieven die inwoners ondersteunen bij de uitvoering van besparing en isolatie. In juli publiceerde de CoP een template met toelichting om te gebruiken richting de gemeente voor een gezamenlijke aanvraag voor het Nationaal Isolatieprogramma (NIP).

Wind en zon
- Lokale vertegenwoordigers in de RES-regio's (Participatiecoalitie)
- Community of Practice Wind op Land/ Zon op Land
  Deze CoP is gestart. Het doel is om kennis over te verzamelen en te delen op ons coöperatieve energieplatform de Projectcentrale (zie 'Projectcentrale landelijk gelanceerd' in hoofdstuk 'Kennis delen en verspreiden').
- CoP Zon-op-Dak
  Deze CoP heeft in 2023 gewerkt aan de kenniscollectie 'Welke aansluiting bij Zon-op-Dak: kva of gva?'[6].

Belangenbehartiging
- Expertgroep Postcoderoos (SCE/PCR)
- Expertgroep Warmtewet
- Expertgroep wet- en regelgeving

Zie verder: 'Meer impact door uitbreiding team' in hoofdstuk 'Belangenbehartiging'.

[6] Deze kenniscollectie is in januari 2024 gepubliceerd.

7. Bedrijfsbureau Energie Samen

Het Bedrijfsbureau was in 2023 het uitvoerende orgaan van de coöperatie en voerde diensten uit voor de coöperatie.

31 Medewerkers in loondienst

Er zijn in 2023 zeven medewerkers uit dienst gegaan en 17 medewerkers in dienst gekomen. Van vijf medewerkers liep het dienstverband per 31 dec 2023 af, dat is niet verlengd. Op 1 januari 2024 hadden we dus 31 medewerkers. Deze getallen gelden voor medewerkers in loondienst.

Tabel 14: Medewerkers Energie Samen (in loondienst), 2021 - 2023*

	2022 (1 jan)	**2022** (1 dec)	**2023** (1 jan)	**2023**** (1 dec)
Medewerkers	16	23	26	36
Fte	13,13	17,57	18,85	27,75
Fte per medewerker	0,82	0,76	0,73	0,77

* *De verhouding tussen medewerkers in loondienst en ZZP was in 2023 iets minder dan één op één.*

** *Inclusief één stagiair.*

Een actueel overzicht van alle medewerkers vind je op energiesamen.nu/team

Verhuizing voorbereid

In 2023 is druk gewerkt aan de verhuizing naar een nieuwe locatie (we zijn 16 januari 2024 verhuisd).

Samenwerkingspartners: nieuwe én gecontinueerde samenwerking

Om onze projecten, diensten en belangenbehartiging stevig uit te kunnen voeren gaan we regelmatig samenwerkingsverbanden aan. In 2023 werkten we samen met:

Buurkracht

Buurkracht is een van onze partners in de Participatiecoalitie (zie '**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**' in hoofdstuk 'Projecten').

Ekiep

Met Ekiep, een organisatie die de klant centraal zet in de energietransitie, doen we onderzoek naar de combinatie van collectieve warmte en individuele woningverduurzaming.

Energie Beheer Nederland (EBN)

EBN ondersteunde onze werkgroep Geothermie in een project dat in april 2023 is afgerond (zie ook: 'Geothermieproject afgerond' in hoofdstuk 'Projecten').

Energiebank

Zie 'Opschaling Energiecoaches' in hoofdstuk 'Projecten'.

HIER
Ook in 2023 was Energie Samen aanwezig bij het evenement Hier Opgewekt, op 14 februari. Verder werkten we samen met HIER in:
- de Participatiecoalitie (zie 'Participatiecoalitie' in hoofdstuk 'Projecten').
- de expertgroep Postcoderoos (zie 'Meer kennis beschikbaar via expertgroepen' in hoofdstuk 'Belangenbehartiging').

Holland Solar
Waar mogelijk werken we bij belangenbehartiging samen met de brancheverenigingvoor de zonne-energiesector. Daar zijn we geen lid van.
Onze adviseur netinfrastructuur Leon Straathof werkt ook voor Holland Solar (en voor NWEA).

Landelijk actieprogramma Netcongestie
Dit is een samenwerking van netbeheerders, marktwaakhond ACM, medeoverheden, het Rijk en marktpartijen. Samen met NWEA en Holland Solar participeren we in de verschillende werkgroepen in het programma, en doen we mee aan de besturende overleggen Het platform is te vinden via slimmetstroom.com

LSA bewoners
LSA bewoners is een van onze partners in de Participatiecoalitie (zie '**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**' in hoofdstuk 'Projecten'). We organiseerden samen verschillende bijeenkomsten.

Ministerie van BZK
Het ministerie van BZK droeg bij aan onze Energiecoach-aanpak (zie 'Energiecoach-aanpak afgerond' in hoofdstuk 'Projecten').

Samenwerking Aanpak en Uitvoering Warmtenetten
Samen met TKI Urban Energy, NPLW, VNG, Nieuwe Warmte Nu en RVO hebben we een game en bijeenkomsten van 'Crack the Process' mede-georganiseerd.
Als gevolg van 'Crack the Process' is de samenwerking WAUW ontstaan (zie 'Ondersteuningsprogramma Nieuwe warmte nu (NWN) gestart' in hoofdstuk 'Projecten').

Natuur en Milieufederaties
NMF is een van onze partners in de Participatiecoalitie (zie '**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**' in hoofdstuk 'Projecten').
Samen met de NMF organiseerden we 'Samen Verduurzamen': een vierdelige serie webinars over collectief inkopen.

NVDE, NWEA,NCR REScoop.eu, LEO
Zie 'Lidmaatschap belangenorganisaties gecontinueerd' in hoofdstuk 'Belangenbehartiging'.

NVDE: Open Energiedag (16 september) verbreekt records
De Open Energiedag op 16 september was opnieuw een succes; 7000 mensen namen een kijkje bij een van de ruim 60 duurzame energieprojecten, waarvan twintig coöperatieve. Demissionair minister voor Klimaat en Energie Rob Jetten opende de dag bij energiepark Nijmegen-Betuwe en benadrukte de rol van burgers als supporters van de energietransitie.
Verder ondersteunden we diverse acties van de NVDE (zie 'Campagnes' in hoofdstuk 'Communicatie en media').

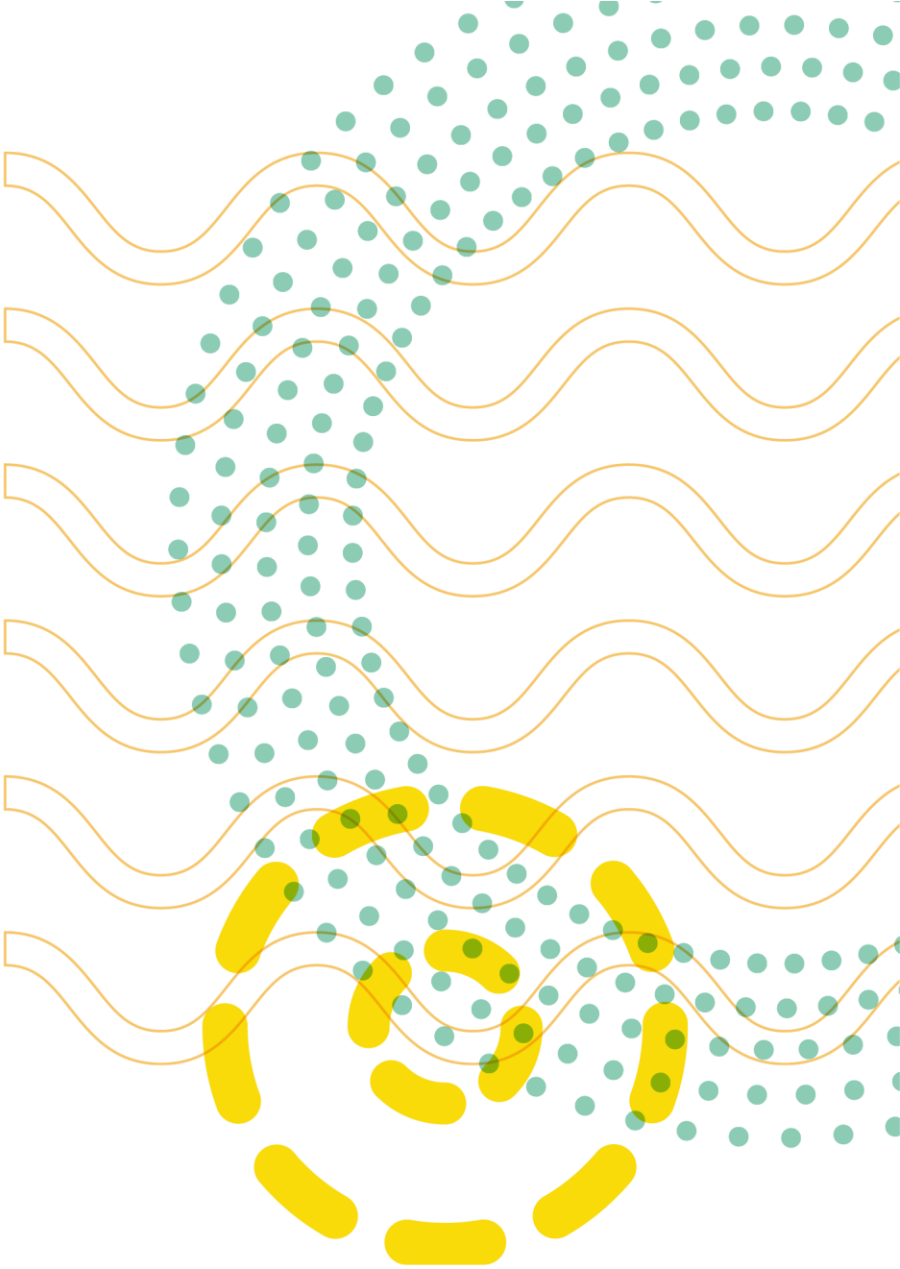
Rabobank

Met de Rabobank werken we samen in de Projectcentrale (zie 'Projectcentrale landelijk gelanceerd' in het hoofdstuk 'Kennis delen en verspreiden'). De bestaande samenwerking voor het Realisatiefonds is gecontinueerd.

Zeeuwind

Energie Samen Buurtwarmte heeft samen met Zeeuwind een publicatie geschreven over burgerparticipatie en aquathermie. Hierbij kwam aan de orde: technisch ontwerp van het gebruik van aquathermie voor het verwarmen van woningen, een inschatting van financiële kosten en baten, een samenwerkingsverband van partners, ervaringen met bewonersparticipatie en ervaringen met het zoeken naar financiering voor ontwikkeling en realisatie. Dit is mogelijk gemaakt door Stichting Zeeuwse Publieke Belangen.

energie samen

Jaarverslag Energie Samen, juni 2024